EUROOPA KOHTU OTSUS

5. oktoober 2004 *

Kohtuasjas C-475/01,

mille esemeks on EÜ artikli 226 alusel esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

esitatud 6. detsembril 2001,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: E. Traversa ja M. Condou Durande, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

keda toetab

Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik, esindaja: K. Manji,

menetlusse astuja,

* Kohtumenetluse keel: kreeka.

versus

Kreeka Vabariik, esindajad: A. Samoni-Rantou ja P. Mylonopoulos, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

EUROOPA KOHUS (täiskogu),

koosseisus: esimees V. Skouris, kodade esimehed P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, C. Gulmann, J.-P. Puissochet ja J. N. Cunha Rodrigues ning kohtunikud R. Schintgen, F. Macken ja N. Colneric ja S. von Bahr (ettekandja),

kohtujurist: A. Tizzano,
kohtusekretär: vanemametnik L. Hewlett,

arvestades kirjalikku menetlust ja 16. septembri 2003. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 15. jaanuari 2004. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Ühenduste Komisjon palub oma hagis kohtul tuvastada, et jättes *ouzo* (aniisiviin) suhtes kehtima madalama aktsiisimäära kui on teistele alkohoolsetele jookidele kohaldatav aktsiisimäär, on Kreeka Vabariik rikkunud EÜ artikli 90 esimest lõigust tulenevaid kohustusi.

2 Kohtu esimehe 25. juuli 2002. aasta määrusega lubati Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigil komisjoni seisukohti toetades menetlusse astuda. Ühendkuningriik ei esitanud seisukohti kirjalikult ega osalenud istungil.

Õiguslik taust

Ühenduse õigus

3 Nõukogu 19. oktoobri 1992. aasta direktiiv 92/83/EMÜ alkoholi ja alkohoolsete jookide aktsiisimaksude struktuuri ühtlustamise kohta (EÜT L 316, lk 21) sätestab kõigi direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate toodete suhtes aktsiisimaksu määrad. Maksumäärad on sätestatud täpsemalt selle direktiivi artiklites 19 ja 20.

4 Direktiivi 92/83 artikkel 19 sätestab:

„1. Liikmesriigid kehtestavad etanooli aktsiisimaksu käesolevas direktiivis sätestatud korras.

2. Liikmesriigid kehtestavad oma maksumäärad vastavalt direktiivile 92/84/EMÜ."

5 Direktiivi 92/83 artikli 20 järgi:

„Käesolevas direktiivis tähendab mõiste „etanool" järgmist:

— kõik tooted, mille tegelik alkoholisisaldus on üle 1,2 mahuprotsendi ja mis kuuluvad CN-koodide 2207 ja 2208 alla, isegi juhul, kui need tooted moodustavad osa tootest, mis kuulub kaupade koondnomenklatuuri teise kaubagruppi,

— CN-koodide 2204, 2205 ja 2206 alla kuuluvad tooted, mille tegelik alkoholisisaldus on üle 22 mahuprotsendi,

— tooted, mis võivad joogipiiritust sisaldada vesilahusena."

6 Aktsiisimäär määratakse direktiivi 92/83 artiklite 21–26 järgi, artikkel 23 lubab teatud juhtudel ning teatud toodete puhul kohaldada vähendatud aktsiisimäära. Nimetatud säte on sõnastatud järgnevalt:

„Vähendatud maksumäära, mis võib langeda alammäärast allapoole, kuid ei tohi alkoholi ühtsest siseriiklikust aktsiisimaksu määrast olla üle 50% väiksem, võivad kohaldada järgmised liikmesriigid järgmistele toodetele:

[...]

2) Kreeka Vabariik määruses (EMÜ) nr 1576/89 määratletud värvitutele aniisimaitselistele piiritusjookidele, mille suhkrusisaldus liitri kohta on 50 grammi või vähem ja mille lõpptoote alkoholisisaldusest vähemalt 20% koosneb alkoholist, mida on maitsestatud destilleerimise teel traditsioonilises tsüklilise toimega 1000-liitrises või väiksemas vaskdestillaatoris."

Siseriiklik õigus

7 Seaduse nr 2127/93 eesmärk on võtta Kreeka siseriiklikku õigusesse üle direktiiv 92/83.

8 Seadus määrab aktsiisi baasmääraks umbes 294 000 Kreeka drahmi saja liitri puhta alkoholi kohta.

9 Sama seaduse artikkel 26 sätestab aga *ouzo* puhul nimetatud määrast 50% madalama maksumäära — selle toote aktsiisimaks ei ületa umbes 147 000 Kreeka drahmi saja liitri puhta alkoholi kohta.

Kohtueelne menetlus

10 Komisjonile on esitatud mitmeid kaebusi selle peale, et Kreeka ametiasustused kohaldavad *ouzo* suhtes madalamat aktsiisimäära, samas kui teiste alkohoolsete jookide, nagu džinn, viin, viski, rumm, *tequila* ja arak, suhtes kohaldatav määr on vähem soodne.

11 Komisjon, pidades seda määrade erinevust vastuolus olevaks EÜ artikliga 90, alustas liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastamise menetlust. Olles andnud Kreeka Vabariigile võimaluse esitada oma seisukoht, esitas komisjon 10. augustil 1999 põhjendatud arvamuse, kutsudes seda liikmesriiki võtma arvamuse järgimiseks vajalikke meetmeid kahe kuu jooksul arvamuse kättesaamisest. Kreeka ametiasutused vaidlesid ühenduse õiguse rikkumise väitele vastu, mille järel komisjon esitas käesolevas asjas hagiavalduse.

Hagi

12 Esiteks tuleb märkida, et komisjon rõhutas, et tema hagi toetub vaid EÜ artiklile 90, mitte aga direktiivi 92/83 artiklile 23. Nendel tingimustel ei mõjuta asjaolu, et

komisjon pole esitanud nimetatud sätte suhtes tühistamishagi, liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi vastuvõetavust.

13 Komisjon leiab, et ühenduse teisese õiguse sätteid tuleb tõlgendada ning liikmesriikide siseriiklikku õigusesse üle võtta EÜ asutamislepinguga kooskõlas. Komisjoni järgi tähendab see seda, et teisene õigus, mis lubab liikmesriikidel kohaldada omamaisele tootele madalamat maksumäära, ei vabasta liikmesriike kohustusest järgida asutamislepingu põhimõtteid, nende seas EÜ artiklis 90 sätestatut. Komisjoni järgi on Kreeka Vabariik, kohaldades vaid *ouzo* suhtes madalamat maksumäära, rikkunud EÜ artikli 90 esimese lõigu sätteid. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt selleks, et vältida vastuolu EÜ artikliga 90, peab siseriiklik maksusüsteem välistama välismaiste toodete maksustamise kõrgema määraga, võrreldes sarnaste omamaiste toodetega.

14 Kreeka Vabariik vaidleb vastu väitele, mille kohaselt on tema siseriiklik õigus vastuolus ühenduse õigusega. Kreeka Vabariik leiab, et komisjon, toetudes oma hagis ainuüksi EÜ artiklile 90, pole võtnud arvesse antud situatsioonis kohalduvat *lex specialis*'t — direktiivi 92/83 artiklit 23, mis lubab liikmesriigil kohaldada *ouzo* suhtes madalamat aktsiisimäära. Kreeka Vabariik vaidlustab ka selle, nagu oleks *ouzo* sarnane teiste alkohoolsete jookidega, nagu džinn, viin ja viski.

15 Sellega seoses tuleb kõigepealt meenutada, et direktiivi 92/83 artikli 23 punkt 2 lubab Kreeka Vabariigil kohaldada *ouzo* suhtes miinimummäärast madalamat aktsiisimäära, tingimusel et see poleks rohkem kui 50% madalam etanooli aktsiisi normaalmäärast.

16 Vaidlust pole küsimuses, et määrates *ouzo* suhtes kohaldatavaks aktsiisimääraks teiste alkohoolsete jookide aktsiisimäärast 50% madalama määra, toetus Kreeka Vabariik direktiivi artikli 23 punktile 2 ning nõnda talitades järgis ta selles artiklis sätestatut.

17 Nendel asjaoludel komisjoni hagi, mis vaidlustab otseselt aktsiisimäära, mida Kreeka Vabariik oli direktiiv 92/83 artikli 23 punkti 2 alusel õigustatud *ouzo* suhtes kohaldama, vaidlustab kaudselt, ent vältimatult ka nimetatud sätte õiguspärasuse.

18 Ühenduse institutsioonide aktide puhul eeldatakse reeglina, et nad on õiguspärased ning loovad õiguslikke tagajärgi seni, kuni neid vastu võtnud institutsioon ei ole neid tühistanud, neid ei ole tühistatud tühistamishagi menetluse raames või tunnistatud kehtetuks eelotsusemenetluses või õigusvastasuse tõttu (vt selle kohta 15. juuni 1994. aasta otsus kohtuasjas C-137/92 P: komisjon *v.* BASF jt, EKL 1994, lk I-2555, punkt 48, ning 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-245/92 P: Chemie Linz *v.* komisjon, EKL 1999, lk I-4643, punkt 93).

19 Erandina sellest reeglist ei loo aktid, mille õigusvastasus on nii ilmne, et ühenduse õigussüsteem ei või seda lubada, ka mitte ajutisi õiguslikke tagajärgi, st neid tuleb pidada õigustühiseks algusest peale. Nimetatud erandi eesmärk on tasakaalustada kahte põhilist, vahel aga vastuolulist nõuet õigussüsteemile ehk õigussuhete stabiilsust ning õiguspärasuse tagamist (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *v.* BASF jt, punkt 49, ning kohtuotsus Chemie Linz *v.* komisjon, punkt 94).

20 Ühenduse institutsioonide akti õigustühiseks tunnistamisega kaasnevate tagajärgede tõsidus nõuab, et õiguskindluse tõttu on see võimalik vaid kõige ekstreemsematel juhtudel (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *v.* BASF jt, punkt 50, ning kohtuotsus Chemie Linz *v.* komisjon, punkt 95).

21 Direktiivi 92/83 ei saa ei täielikult ega osas, mis puudutab artikli 23 punkti 2, pidada õigustühiseks.

22 Tuleb lisada, et nimetatud direktiivi pole nõukogu ise tühistanud ning artikli 23 punkti 2 pole tühistanud ega tunnistanud kehtetuks ka kohus.

23 Sellistel tingimustel loob direktiivi 92/83 artikli 23 punkt 2 õiguslikke tagajärgi, mille õiguspärasust tuleb eeldada.

24 Sellest järeldub, et kuna Kreeka Vabariik on jätnud kehtima siseriikliku regulatsiooni, mis on võetud vastu direktiivi 92/83 artikli 23 punkti 2 alusel ning vastavuses selle sättega, pole ta rikkunud ühenduse õigusest tulenevaid kohustusi.

25 Ülaltoodut arvestades tuleb sedastada, et Kreeka Vabariik, jättes kehtima *ouzo* suhtes aktsiisimäära, mis on madalam teistele alkohoolsetele jookidele kohaldatavast määrast, pole rikkunud ühenduse õigusest tulenevaid kohustusi.

26 Komisjoni hagi liikmesriigi kohustuste rikkumise kohta tuleb jätta põhjendamatuse tõttu rahuldamata.

Kohtukulud

27 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna Kreeka Vabariik on komisjonilt kohtukulude hüvitamist nõudnud ja komisjon on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud temalt välja mõista. Kodukorra artikli 69 lõike 4 esimese lõigu kohaselt kannab menetlusse astuja Ühendkuningriik oma kohtukulud ise.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (täiskogu) otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Euroopa Ühenduste Komisjonilt.

3. Jätta Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi kohtukulud tema enda kanda.

Allkirjad